

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 8 (liškarna I. nadst.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21'60, polletna K 10'80, četrtletna K 5'40, mesečna K 1'80; za Nemčijo celoletno K 26'40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36'—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvarica 30 vin., pogojen prostor, poslana in izklene 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirane ali premalo frankirane pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 739.

V Ljubljani, v četrtek dne 20. novembra 1913.

Leto III.

Nova železniška vprašanja.

V naši visoki politiki igra nekaj časa posebno veliko vlogo strah pred Srbijo. Prišel se je nekako takrat, ko smo anektirali Bosno in Hercegovino. Zdelo bi se lahko, da smo se že prej bali; veleizdajniški procesi, med katerimi je bil zagrebški največji, so močno dišali po takem strahu. Toda če se spomnimo, da so lovili zločince, ki so nas baje hoteli kar na debelo prodati Srbiji, še preden je Aehrenthal izvršil najslavnejše delo svojega življenja z definitivno priključitvijo Bosne in Hercegovine, moramo sklepati, da smo imeli takrat vendar več korajža. Uplašil nas je najprej pač tedanji srbski dedič prestola Gjorgje s svojo agitacijo po ulicah Belega grada. Od te dobe pa ne mine več strah. Vrhunec pa je dosegel, odkar je balkanska vojna povečala nekdaš malo Srbijo.

Gospod grof Berchtold, ki je prepričan o svoji dalekovidnosti, ureja večji del svoje balkanske politike s stališča tega strahu. Albanci imajo zahvaliti ustanovitve svoje avtonomne države in srečo, da dobe evropskega princa za vladarja, ponajveč izredni skrbi, s katero nas navdaja razvoj Srbije. Ljubezen do narodov ni bila pravzaprav nikdar avstrijska slabost in če mislijo Albanci, da smo žrtvovali milijone za njih samostojnost iz same simpatije do njih, bi jim avstrijski narodi sami lahko povedali, kako krivo nas sodijo, če nas smatrajo za tako sentimentalne. Albanci smo potrebovali le zato, da se ni Srbija razširila do Jadranskega morja, kjer nas morda niti naši dčidnoti ne bi mogli varovati, če bi se danes ali jutri spravili nad nas.

Albanska igra nam je uspela; celo Črnogorci smo prepodili iz Skadra. Toliko sreče pa nam ni dal Bog, da bi bili prepričani povečanju Srbije na drugi strani. Naša revizija v Bukarešti sklenjenega miru je splavala po vodi, ker nam je prijateljica Rumunija pokazala zobe. In zdaj imamo povečano Srbijo za sosedo. Zrasla je Srbija in zrastle je naš strah. Včasih smo noč in dan sanjali o neizogibni vojni z Italijo; zdaj nam jemlje spanje misel na vojno s Srbijo.

Ker je grof Berchtold dalekoviden mož, smo se začeli pripravljati za to vojno. Pri gospodi iz vojnega ministrstva ni bilo velikih težav. Tam ne poznajo ljubšega opravka, kakor da zahtevajo rekrute, puške, topove, kasarne in barke. Tudi tako si radi pomagajo, da kar naprej, kar se jim zdi potrebno, pa predložijo razne delegacije, naj jih naknadno odobre po svoji patriotični dolžnosti kot vdani slugi milonarstva. Skupni proračun, ki ga je Berchtold že prvi dan pokazal delegacijam, kar mrgoli namih naknadnih kreditov.

Ali računi militarizma so kakor pota božje brevidnosti. Človek jim nikdar ne vidi do dna in srečavajo ga, kjer bi jih najmanj pričakoval. V avstrijskem državnem zboru je železniški minister gospod dr. Forster predložil načrt zakon o bosansko-hercegovskih železnicah; če bi človek natančneje pogledal to zanimivo osnovo, se začudi, da je ni predložil brambovski minister. Kajti to, kar bi rad Forsterjev zakon, so pravzaprav zahteve — militarizma.

V Bosni in Hercegovini hočejo graditi železnice. To je v Avstriji in sploh v monarhiji tako nenavaden namen, da bi človek zavriskal. Toda preden se izroči veselju, ki ga povzroča navidezni preobrat k pameti, je treba nekoliko natančneje pogledati načrt. Potem pa mine vsako vriskanje in ukanje.

Graditi hočejo železnice; ali ne za potrebe ljudstva, za potrebe narodnega gospodarstva, za potrebe tesnejše zveze z Avstrijo. Graditi hočejo železnice za stratežne namene, zato da bi mogli hitreje preplaviti Bosno in Hercegovino z vojaštvom, zato da bi mogli naglo spraviti armado na srbsko mejo. Za to zahteva vlada, da se ji dovoli najeti dvestosedemdeset milijonov kron posojila, ki naj se odplača v šestdesetih letih, tako da bi plačali z obrestmi vred okrog štiristo milijonov za nemaravane železnice.

Kdo ne bi privoščil Bosni prometnih potov, ki jih potrebuje za svoj razvoj in za povzdigo svojega gospodarstva? Ali kdor naj plačuje tako velike vzroke, sme tudi vprašati, kako se mu bo žrtev izplačala. Štiristo milijonov kron je denar, ki se tudi v Avstriji ne najde na cesti. Ali če bi investicija prinesla kaj dobička, bi bila stvar vredna resne razprave. Da postanejo železnice last Bosne in Hercegovine, bi ne bilo nič napačnega; vendar pa bi morala imeti Avstrija od njih kakršne koli gospodar-

ske koristi, da ne bi bil denar pometan skozi okno.

O takem dobičku si pa ljubi avstrijski državljani lahko kaj domišljajo po prosti volji, zakaj misli, tudi če so prijetne, še niso prepovedane v Avstriji. V resnici pa ni take koristi nikjer. Na eni strani imajo projektirane železnice stratežne namene; na drugi strani spajajo Bosno z — Ogrsko in bodo vozile v deželo madjarski vpliv.

Omrežje, ki naj bi se zgradilo, obsega 761 kilometrov. Stroški so preračunani na 267 milijonov kron. Razdeliti pa jih hočejo med Avstrijo in Ogrsko po ključu, ki velja po avstro-ogrski pogodbi za skupne izdatke. Avstrija naj plača dve tretjini, Ogrska eno tretjino. Zato naj se gradi 353 kilometrov na avstrijsko, 408 kilometrov pa na ogrsko plat. In medtem, ko so tiste železnice, ki jih je zahtevala Ogrska, gospodarske železnice, ki bodo nosile dobiček Ogrski v gospodarskem in političnem oziru, so one proge, ki jih imenujejo »avstrijske«, skoraj zgolj stratežne.

Madjarski mogotci smatrajo Bosno-Hercegovino že od aneksije za deželo svojega upravičenega vpliva, in kakor so iz Hrvaške kljub njeni zajemčeni avtonomiji napravili ogrsko kronovino, tako hočejo tudi iz Bosne polagoma napraviti svojo provincijo. In ker so bili od nekdanj v svojih zahtevah žilavejši od Avstrije, so nas tudi pri železniškem načrtu temeljito počili in dosegli, da se grade proge pretežno v njihovom interesu. Avstriji je ostala k večjemu pravica, da sme ozkotirno progo Dolnji Vakuf—Lašva, s katero bi se čez Banjaluko in Jajce napravila zveza med Avstrijo in Sarajevom, izpremeniti v normalno progo, toda izven predloženega načrta, na svoje stroške, in šele tedaj, kadar bodo zgrajene vse črte, ki jih zahtevajo gospodje Madjari.

Avstrija naj plača okroglo štiristo milijonov za militaristične in ogrske interese. Indirektno naj pomaga spraviti Hrvaško še bolj pod ogrsko povelje. Avstrija naj nosi največji del stroškov. Kadar se deli dobiček, naj pa gleda skozi prste.

Načrt je imeniten; samo avstrijskemu parlamentu more kakšna vlada predlagati tako krasoto, pa se ji ni treba bati, da bo že prihodnjo uro prisiljena demisionirati!

Dr. Forster pa vendar ne zahteva same požrtvovalnosti, temveč je prinesel tudi obljubo v državni zbor. Dolga leta že zahtevalo ljudski zastopniki zgradbo raznih lokalnih železnic, ki so potrebne zaradi prometa in narodnega gospodarstva prizadetih slojev. Da so lokalne železnice res nujno vprašanje, dokazuje obljuba, ki so jo podale že tri vlade, da se bodo gradile. Ostalo pa je le pri obljubah; vse drezanje ni pripravilo nobene vlade do tega, da bi bila polizkusila izpolnitev. Kajti — denarja ni bilo. Če hoče parlament lokalne železnice, mora dovoliti potrebna sredstva.

Tudi v Bosni in Hercegovini se železnice ne morejo graditi zastopni. Ali vlada ne pravi: Nimamo denarja. Te železnice — pravi — so nujne, zato ni treba nič drugega, kakor da jih parlament čim hitreje dovoli. Da se bodo obroki odplačevali, poskrbi že vlada; prihranila bo tiste milijone na drugi strani, tako da izda nekoliko manj za ljudske potrebe.

Če bodo poslanci pridni in izvrše ukaz visoke vlade, so pa gospodje pripravljani predložiti tudi načrt za domače lokalne železnice, toda pod pogojem, da najde parlament sredstva za pokritje, to se pravi, da dovoli nove davke. Lokalne železnice naj postanejo bič, da se izsili veliki finančni načrt, kakor je službena pragmatika državnih nastavljenecv pritiskalica za izsiljenje malega finančnega načrta. Vladi se z lokalnimi železnicami itak ne mudi; te nimajo stratežnega pomena. Ne zahteva jih ne militarizem ne madjarska oligarhija. Samo avstrijski ljudski zastopniki jih zahtevajo.

Avstrijskim ljudskim zastopnikom se pa vlada ne bi mogla tako rogati, če ne bi bile meščanske stranke tako klavrne, da sme vsak Stürgkh in vsak Forster z njimi pometati, pa še mislijo, da uživajo posebno milost. Volilci imajo veliko povoda, da pazijo, kako se bodo stranke vedle v tem železniškem vprašanju. Lahko se bodo pri tem veliko naučili. Kdor more glasovati za take zahteve, ki vlečejo ljudstvu denar iz žepa, ne vračajo mu pa niti vinarja, ne zasluži, da bi še kdaj prišel v imenu ljudstva v državni zbor.

vsak hip gotova stvar. Igra je bila prav spretno uprizorjena in izvedena. Metoda je bila povsem orientalska. Hrvaški mešetarji, ki so vsak dan čakali, da razglase v Zagrebu: »Odpravili smo komisarijat«, so postajali nervoznejši in nervoznejši, pri tem pa mehkejši in mehkejši. Začetkoma so bili gotovo vsaj v duhu junaki: »Sprave ne bo, dokler ne dobi Hrvaška vseh svojih pravic!« Ali Tisza je kazal, da se tudi njemu nič ne mudi za spravo. In ponujalo se mu je toliko posredovalcev, da bi bil lahko kar izbiral. Konkurenca je postajala od dne do dne večja. Kdor ni hotel izgubiti kupčije, je moral ponujati ugodnejše cene od tekmečevih. Kako da ne bi tak intrigant kakor Tisza izbral tako ugodnega položaja? Naposled se zdi, da se mu je kupčija s koalicio posrečila.

Zanj je vse to vsekakor najugodnejša rešitev. Pogodil bi se bil lahko s starimi madjaroni. Ta družba bi bila podpisala vsak pogoj, le da bi bila prišla zopet do krmila. Kakor je bila na prodaj Khuen-Hedervaryju, tako bi bila na prodaj Štefanu Tiszi in vsakemu slučajnemu gospodarju. Ali z njo bi se bila madjarska vlada le kompromitirala. To je Škerlec že opazil, da nimajo ti ljudje nobene zaslombe med narodom, in če bi jih Madjari postavili h krmilu, bi jih morali neprenehoma s svojo pestjo varovati na tem mestu. To bi bil trud, ki se ne bi izplačal.

Kupčija bi se bila dala napraviti tudi s pravaši, posebno s frankovci. Ali premalo jih je in preveč se pripravajo, da bi se moglo računati z njihovim vplivom. Nekdanja popularnost hrvaško-srbske koalicije, ki velja vsekakor za nekakšno narodno stranko, je važna postavka v računu bodočnosti. In Tisza je računal z njo. Madjarone in pravaše je rabil, da je mogel pritiskati na cene koalicije. Zdi se zdi, da se mu je namen posrečil. Koalicija daje, kar zahteva on.

Stvarno so vesti iz Budimpešte zelo skrivnostne. »Doseglo se je znatno zblizanje nazorov;« koalicija je z uspehi očitno zadovoljna; »popolni sporazum se doseže vsak hip« — taki orakelni pač ne povedo ničesar. Zdi se nam, da se jasnost prikriva z ozirom na hrvaške mešetarje. Kadar bodo znane vse točke sporazuma, je veliko vprašanje, če bo zado-

Dnevne beležke.

— Reklamacije volilcev so v mnogih slučajih rešene pristransko, nepravilno in vsled tega nepravilno. Proti takim rešitvam je dovoljen priziv na deželno vlado, in sicer v treh dneh od tistega časa, ko je bila rešitev dostavljena prizadetemu volilcu ali reklamantu. Za tak priziv ni treba nič posebne umetnosti. Napravi se n. pr. na sledeči način:

Visoka c. kr. deželna vlada
v Ljubljani.

Dne 25. oktobra t. l. sem reklamiral svoj vpis v imenik volilcev splošne kurije za deželni zbor kranjski v občini Zaretje. Moja reklamacija je bila z odpisom dne 17. novembra t. l. odbita, češ da mi ne gre volilna pravica, ker nimam predpisane starosti. Proti temu odloku vlagam pravočasno priziv in prosim, da se vpiše moje ime v volilski imenik. Priložena delavska knjižica izkazuje, da sem bil rojen dne 28. avgusta 1889.; torej sem bil 28. avgusta l. l. 24 let star in mi gre torej volilna pravica.

Zaretje, 20. novembra 1913.

Josip Bajželj,
mizarski pomočnik, Zaretje, št. 59.

Ali pa če je bil odklonjen izbris:

Visoka c. kr. deželna vlada
v Ljubljani.

Dne 28. oktobra t. l. sem reklamiral, da se izbriše iz volilskega imenika občine Predmost za kranjski deželni zbor (splošna kurija) ime vpisanega volilca Antona Majhenca. Z odpisom z dne 15. novembra, ki mi je bil dostavljen dne 19. novembra, sem obveščen, da se tej reklamaciji ni ugodilo. Proti tej rešitvi vlagam pravočasno priziv in prosim, da se ime Anton Majhenec, hiš. št. 17, izbriše iz imenika, ker se je ta Anton Majhenec pred tremi meseci izselil v Ameriko, odkoder se ni vrnil. To lahko potrdijo priče Jože Žagar, pekovski pomočnik, Predmost 25, France Traplin, brivec, Predmost 33, in Miha Logar, gostilničar, Predmost št. 15. Znano pa mora biti dejstvo tudi županstvu.

Predmost, 20. novembra 1913

Martin Koprivec,
krojaški pomočnik.

Komur je reklamacija po krivem odbita, naj ne zamudi priziva!

— Kandidat S. L. S. za Ljubljano v splošni kuriji je gospod Ivan Kregar, pasar in hišni posestnik v Ljubljani.

— Patriotizem avstrijskega ljudstva pomeni. Pred dobrim letom so z velikim dirindajem začeli patentirani patriotje z zbirko za ustanovitev avstrijskega žravnega brodovja. Patriotje so že vnaprej poskakovali od veselja ob misli na milijone, ki jih bo ljudstvo darovalo v ta namen. Seveda so ti patriotje lastne žepne dobro zavarovali pred to zbirko; špekulirali so

voljnost v narodu tako velika kot bi morala biti, če bi šlo po željah kupčevalcev v Budimpešti.

Nekateri stvarni momenti so prišli v javnost, bodisi po informiranosti, bodisi po blebetavosti nekaterih časopisov. Vse pogajanje se je nazadnje menda sukalo okrog železničarske pragmatike, ki je bila sicer ena točka opravičenih hrvaških pritožb, nikakor pa ne edina. Kar pa poročajo o pogodbi glede na to točko, se lahko pokaže kot uspeh, pa tudi kot poraz. »Madjarski jezik pri železnicah na Hrvaškem ostane omejen na notranjo službo; to je čitati v nekaterih madjarskih in nekaterih hrvaških časopisih. Če se gre s stališča, da se madjarski jezik odmika iz zunanje službe, je to uspeh; če se pa spominjamo nekdanje ponosne besede, da na Hrvaškem nikjer ni prostora za madjarski uradni jezik, tedaj ne vidimo posebnega uspeha na hrvaški, pač pa na madjarski strani. Sumljivo je tudi, da ni prav nobenih vesti o posameznih nekdanj glavnih, važnih, sedaj pa že nekako »detaljnih« vprašanjih, o katerih se je prej neprenehoma govorilo. Najbrže je obveljalo madjarsko stališče še v marsičem.

Toda za nas so to res bolj detaljna vprašanja. Če bo komisarijat preklican, če se razpiše volitve in skliče sabor, bo to vsekakor izprememba. Naivno pa je govoriti o »koncu« ali o »rešitvi« hrvaške krize. Zakaj hrvaška kriza ne tiči le v komisarijatu. Kritičen je ves položaj hrvaškega naroda, kritično je razmerje hrvaškega naroda do Ogrske in do ostalih delov avstro-ogrške monarhije, kritično je stanje našega narodnega gospodarstva, predvsem pa je kritična naša zaostala konstitucija, ki daje politične pravice le malemu delu naroda, izključuje pa mase ljudstva. O kakšni volilni reformi, o novih predlogih za ljudsko zastopstvo pa ni nobenega glasu iz Budimpešte. O tem tudi ni bilo gori govora.

Torej morejo le otroci govoriti o koncu krize. Komisar Škerlec postane ban, volitve se razpišejo, imenovanih bo nekoliko novih odsekovih načelnikov, nekoliko velikih županov, pri tem bo še nekoliko boja za korita. Glavna vsebina krize pa je nedotaknjena. Konstitucionalni boj hrvaškega naroda ni rešen, ampak se šele pričinja.

na neumnost ljudstva in so mislili, da bodo najubožnejši darovali denar za nabavo njihovih igrač. Ali to veselje jim je avstrijsko ljudstvo temeljito pokvarilo, ker ni kazalo ljudstvo prav nobenega razumevanja za bolečine teh patentiranih patriotov in ker je uvidelo, da je že več kot preveč, če mora utrpeti milijarde za militarizem na suhem in na morju. Velikansko blamažo so doživeli patriotje in ta blamaža se izraža v notici, ki kroži te dni po meščanskem časopisu: »Fiasco avstrijskega daru za zračno brodovje. Zbirka, započeta pred enim letom za ustanovitev avstrijskega zračnega brodovja, je doživela, kakor se je sedaj izkazalo, fiasco. Komaj 300.000 K so nabrali, in še ta vsota so darovi bogatih zasebnikov in finančnih zavodov. Široke plasti ljudstva so bile napram gibanju izredno hladne in v dvornih krogih so vsled tega zelo razočarani. Cesar Franc Jožef je tudi izrazil to razočaranje proti ministrskemu predsedniku grofu Stürgkhu.« Nihče ne more biti tega fiaska bolj vesel kakor ravno socialni demokratje. Prav radi verujemo, da je hladnost ljudstva vplivala kakor mrzla prha na visoko, višjo in najvišjo gospodo; spoznali so pač, da se polagoma jasni tudi v glavah ljudstva.

— Sodrug Larkin — svoboden. Pred tremi tedni je bil obsojen sodrug Larkin, voditelj transportne organizacije v Dublinu na Irskem, na sedemmesečno ječo, ker je baje ščuval transportne delavce, ki stavkajo. Angleška vlada je pa sedaj izpustila Larkina na svobodo, ker so dublinski delavci izjavili, da ne bo nobena ladja odplula iz dublinskega pristanišča, dokler bo Larkin v ječi. To je zaleglo. Ko je zapustil Larkin ječo, ga je pričakovalo 3000 delavcev, ki so mu prirajali navdušene ovacije. Ob tej priliki je dejal Larkin: »Vlada je napravila veliko napako, ko me je zaprla, še večjo pa sedaj, ko me je izpustila. Imeli bomo kmalu splošno stavko.«

— Lep napredek organiziranih delavcev kolesarjev. Z Dunaja nam pišejo: Zveza avstrijskih delavskih kolesarskih društev je ustanovila lepo podjetje: Lastno delavalstvo za kolesa. Zveza bo sedaj lahko oddajala svojim članom v lastni režiiji kolesa in vse potrebščine za kolesa. To je za delavce izredna prednost in njihova dolžnost je, da podpirajo kar najkrepkeje to podjetje organiziranih delavcev kolesarjev. Že dolgo časa so se bavili delavci kolesarji z vprašanjem, kako bi se rešili privatne špekulacije pri nakupovanju koles. Pred tremi leti je sklenila za to zveza zelo ugodno pogodbo z izdelovalcem koles Swarowskyjem za svoje člane. Pred enim letom pa je prevzela zveza to podjetje v lastno režiijo. Da so delavci kolesarji gojili upravičene nade, ko so storili ta korak, izpričuje dejstvo, da so v tem letu prodali za 150.000 K blaga. Vsled tega je zveza staro podjetje razširila in v nedeljo popoldne je bila slovesna otvoritev izdelovalnice koles zveze, ki je nastanjena v Seidengasse 14. Otvoritev se je udeležilo mnogo zaupnikov strokovnih in političnih organizacij. Po otvoritvi so

Konec hrvaške krize.

Z a g r e b, 19. novembra 1913.

Iz Budimpešte, kjer se zastopniki hrvaško-boske koalicije pogajajo z gentlemenom Štefanom Tiszo, prihajajo glasovi, da se bliža hrvaška kriza svojemu koncu. Otroci ničesar rajši ne verjamejo od tega, kar si žele. In hrvaška kriza se že tako dolgo vleče in je že tako sitna, tako dolgočasna, da bi morali biti Hrvatje ljudje, kakršnih ni nikjer na svetu, če ne bi želeli, da se že konča ta zopna komedija. Odkar je baron Škerlec komisar, se že ves čas ponavljajo glasovi o bližnji takozvani rešitvi hrvaške krize. Takoj ko je prišel novi mož v

Zagreb, je bilo tako, kakor da se je izpremenilo nekaj bistvenega. Ali to je bila le prevara. Izpremenilo se ni nič drugega kakor komisarijeva oseba. Ker pa je bilo že vse sito komisarijata in vsega izjemnega, nejasnega stanja, je to zadostovalo, da se je na hrvaški strani povečalo razpoloženje za sklep miru.

Madjarski mogotci so spoznali položaj med hrvaškimi političarji, ki se ne sme zamenjavati z mišljenjem hrvaškega naroda. Čim večja je bila med onimi, ki bi radi kaj bili, želja po spravi, tembolj so v Budimpešti zavlačevali, pri tem pa so neprenehoma naglašali, da bo rešitev

Na tem nihče ne umre!

To prijazno tolažilo darujejo prijazni ljudje radi svojim znancom, če se ti mučijo vsled revmatičnih, protinskih ali nevralgičnih bolečin, če morejo roke in noge komaj premakniti ali če so vsled izpahnenja, opekline, zateklina, zmečkanja ali ozeblina priobolili bolečine. S tem slabim tolažilom pa ni nikomur pomagal.

Udeležniki ogledovali prostore, kjer je nastajala delavnica in prodajalna. Prostori so v pritličju. Proti cesti je prodajalna in pisarna, za temi je velika dvorana delavnice, ki dobiva svetlobo od zgoraj, dalje skladišče, prostori za umivanje in garderoba. Delavnica je opremljena z najnovejšimi stroji.

— **Slon, ki dobi pokopljeno.** V kapitalističnem družabnem redu umirajo delavci, ki so trpeli kakor črna živina po 40, 50 let, od gladi; delavski otroci morajo v prani grob, ker njihovo slabo prehranjeno telo nima odporne moči proti napadom bolezni; pse bogatih lenuhov pa navijajo v baržun in svilo, obešajo jim zlato in srebro in dragulje, konji imajo lepše hleve kakor delavci stanovanja. Sedaj poročajo iz Indije, da je angleška vlada »vpokojila« slona Timouha. Letne pokopnine bo dobival 100 funtov sterlingov (okoli 2500 K) in dve slugi skrbita tani, da mu ničesar ne manjka. Slon Timouh je nosil, silajno okrašen, pri kronanju indijskega podkralja v Delhiju, podkralja lorda Hardingua, njegovo soprogo in dva indijska služabnika. Domači prebivalci so pa ob tej priliki uprizorili atentat na podkralja. Ob življenju sta bila oba služabnika. Indijci so mislili, da se bo slon hstrašil bomb in zdviljal. Slon je pa ostal popolnoma miren in je tako omogočil, da so spravili na varno lešno ranjenega podkralja. Zato živi sedaj pokojnino od vlade.

— **Na prihodnjem koncertu »Glasbene Matice«** 23. t. m. bo ljubljansko občinstvo imelo priliko slišati svetovno slavno pevko gospo Valborgo Svärdsfröm-Werbeck tako veliko pevko-umetnico, kakršne od koncerta ruske dvorne operne pevke Gorlenko Dolinove ni bilo slišati v Ljubljani. Kritike vseh mest, kjer je nastopila, jo ne morejo prehlaviti! Kritiki časopisa »Politiken« v Kodanju piše: »Umetnica ima po mojem mnenju najlepši, najobsežnejši in najprožnejši sopran v Skandinaviji. Njegovo donenje se nalljaže razume če rečem: Strune so iz zlata. Ne poznam sploh glasu, ki bi imel tako zlat zvok in to zlato v glasu ni mrzlo in mrtvo, izžarija in sveti se v narodnem pevskem veselju. Ga. Svärdsfröm ima popolno čarodajno moč, to plemenito kovino obvladati. Kdo naj govori o pevski umetnosti, o respiraciji in bogved o čem še, če poje ona. Dovolj mi je, da jo slišim, da vživam ta glas, da se veselim te luči, tega zraka — te velike duše, tega vonja in lepote v njenem petju.« Drug kritik pravi: »Kakor se trudimo, ogniti se superlativom, ne moremo zato, da nas duša sili pridirati mnogim, ki pravijo, da je Valborg Svärdsfröмова največja pevka švedske sedanosti.«

— **Ljubljanski društveni orkester** koncertira danes, v četrtek, z izbornim sporedom pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černyja v kavarni »Evropa«. Začetek koncerta ob 9. zvečer. Vstop prost.

— **Porotna razprava proti »Slovencu«.** Vsled tiskovne tožbe gđ. Kamile Theimerjeve proti g. Mihaelu Moškercu, odgovornemu uredniku »Slovenca«, je določena pred ljubljansko poroto porotna razprava na dan 24. novembra 1913 ob pol 10. dopoldne.

— **Porotna razprava proti »Gorenjcu«.** Proti g. Janku Florjančiču, odgovornemu uredniku »Gorenjca« v Kranju, se vrši pred ljubljanskim porotnim sodiščem vsled tiskovne tožbe gđ. Kamile Theimerjeve dne 27. novembra 1913 porotna razprava, ki se začne ob pol 10. dopoldne.

— **Razredna loterija.** Z razredno loterijo je finančni minister tako zadovoljen, da namestila ob drugi loteriji marca 1914 izdati 20.000 srečk več kakor ob sedanji prvi razredni loteriji (100.000).

— **C. kr. policijsko ravnanje** razglašča, da je Čevljarska ulica, ki je bilav sled demolaranja Obrezove hiše popolnoma zaprta, sedaj za pešce zopet prosta.

— **Samomor.** 52letni posestnik Vid Piškur v Mirni, občina Trebelno, se je 15. t. m. ponoči

gano. Tu zamoremo svojim čitateljem iz lastne izkušnje z boljšo tolažbo postreči: Rabi naj se v takih slučajih za takojšnje odstranjenje bolečin Fellerjev zeliščni-esenc-fluid z znamko »Elsafluid«, ki nam je bil že večkrat pri takih prilikah dragocena pomoč.

Za naše čitatelje bo morda zanimivo, če izvedo, kako znana pesnica Paul Maria Lacroix pl. Egger Schmitzhausen o tem piše: »Sili me vam poročati, kako dobro mi dene vaš po-

besil. Vzrok samomora ni znan. Zapušča vdovo in šest otrok.

— **Na ljubljanski polju ustreljen v glavo.** V terek je hodil po ljubljanskem polju pri Jezici 15 letni sin tesarskega pomočnika Ivana Berce iz Stožic. Gozdar Lovrenc Kos je dečka zapazil in je mislil, da nastavlja zanjke zajcem, kar pa ni bilo res. Kos je zaklical dečku, naj počaka, deček se je pa moža zbal in bežal. Kos je za dečkom streljal in ga s šibrami zadell v glavo. Dečka so prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Pozor pred sleparji!** Neka budimpeštanska tverda Adolf Deutsch vsiljuje po naših krajih svoje čevljarsko blago potom nekakih kuponov. Kdor prodaja gotovo število teh kuponov, dobi par čevljev, ki pa so navadno dvomilne vrednosti. Svarimo pred takim nakupovanjem (nemški Schneeballsystem), ker je prepovedano in je blago, ki se dobi, navadno ničvredno.

— **Napad zblaznega moža na soprogo.** V terek je v Spodnji Šiški nenadoma zblaznel čevljarski pomočnik Frakelj. Mož je zagrabil nož in svojo ženo strahovito obdelal z nožem po vsem telesu in glavi. Policija je prišla moža in ga odpeljala v blaznico, ženo so pa odpeljali v bolnišnico.

— **Umrli so v Ljubljani:** Marija Hočevar, dnarica, 38 let. — Franc Koselj, delavec, 38 let. — Josip Šimek, c. in kr. ognjičar top. polka št. 7. — Marija Petrič, strežnica, 65 let. — Peter Žagar, lajnar, 30 let. — Božidar Šefic, sin zidarskega pomočnika, 7 dni. — Mihael Lesjak, bivši izvošček, 68 let.

— **V mestni klavnic** so zaklali od 2. do 9. novembra 82 volov, 3 bike, 10 krav, 294 prašičev, 145 telet, 14 kostrunov in 17 kozličev; vpeljali pa so 464 kg mesa, 17 telet in 4 kozličev.

— **Zahvala.** Vsem onim sodrugom in sodruginam, ki so se udeležili pogreba našega preljubega očeta Mihaela Uleja in nam izrekli sožalje, izrekamo tem potom srčno zahvalo. Zahujoči ostali. — Zagorje, 19. novembra 1913.

— **Žganjeplivčeva smrt.** Med Podkorenem Retečami, v grmičevju poleg apnenice, oddaljenem kakih 50 korakov od deželne ceste, so našli truplo laškega zidarja Giuseppa Delamea. Ležal je vznak, poleg pa je bila prazna steklenica za pivo, v kateri je imel najbrže žganje. Kakor so dognali, je bil Delamea strasten žganjeplivec, najljubša pijača mu je bili čist špirit, ki ga je tudi ugonobil. Truplo je ležalo kakih šest dni na tem prostoru. Delamea je najbrže hotel iti v bližnjo prazno delavsko kočico, do katere pa vsled prevelike pijanosti ni mogel priti. Obležal je in umrl. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Podkoren.

— **Najdena hranilna knjižica.** Farovška kuharica pri Sv. Tomažu Ana Kraljeva je našla v pondeljek pred farovžem v star papir zavito hranilno knjižico na ime Ivan Somer po domače Rožan. Knjižica je vredna 355 K 29 vin. Poleg tega je bilo v knjižici pet bankovcev po 1000 K in 9 bankovcev po 100 K. Rožanu sta bili ukradeni meseca julija, po smrti njegove žene dve hranilni knjižici. Ena je bila kmalu po tatvini realizirana, drugo predmetno pa so pogrešali. Kako je prišla knjižica pred farovž, in sicer na sredo pota, ki se toliko rabi, še ni pojasnjeno.

— **Vlomilec Koren zopet na delu.** Nemški listi poročajo: V noči na 9. t. m. so draždanski redarji v mestnem konsumnem društvu zasledili tri moške, ki so se ravno spravili nad blagajno, da bi jo vlomili. Vlomilci so pobegnili in na begu dvakrat ustrelili proti policajem, ki so jih preganjali. Po hudem naporu se je posrečilo enega vlomilcev ujeti, ostala dva sta pa ušla. Ujetega vlomilca so peljali na policijo, kjer je rekel, da se piše »Josip Banck«. Toda kmalu se je posrečilo dognati, da je to v Trstu rojeni ključavničarski pomočnik in nevarni vlomilec Franc Koren. Koren je eden najnevarnejših vlomilcev. Dne 18. januarja 1908. je na Dunaju izvršil uboj; v prepiru je zabodel gostilničarja Mex-

baronici Freitagth dobljeni fluid z znamko »Elsafluid« za mojo oblično nevalgijo. Sprejmite najtoplejšo zahvalo itd.

Tisoče podobnih zahvalnih pisem potrjuje, da je pri bolečinah vseh vrst, utrujenost, oslabelost, očesne slabosti itd. Fellerjev fluid z zn. »Elsafluid« neprecenljivo domače zdravilo, ki naj ne manjka v nobeni hiši.

Tudi želodčne nerednosti, zaprtje, pomanjkanje teka, napenjanje naj se ne pusti v nemar,

— **Nevarno so pretepli fantje Petra Benedičiča iz Črnega groba pri Škofji Loki.** Benedičiča so včeraj pripeljali v Ljubljano, ima ubito lobanjo in je tudi sicer težko poškodovan. Obsojen je bil na 5 let težke ječe. Medtem ko je Koren odsedel svojo kazen v Steinu, je pa varnostni urad nadaljeval svoja poizvedovanja o njem, ker je sumil, da bi znal biti Koren kolovodja one vlomilske družbe, ki je pozimi 1907 do 1908 tako živahno delovala v Trstu in v Ljubljani. Oktobra leta 1908. se je Koren posrečilo uiti iz šteinske ječe. Že par dni nato ga je opazil poljski čuvaj Bulič. Hotel ga je pobiti s kamnom. Koren je kakor besen bil okrog sebe in šele s strelom iz puške ga je toliko oplašil, da ga je zmagal. Marca 1909. je Koren stal pred tržaškimi porotniki zaradi vlovov v Trstu in v Ljubljani; toda dokazov za njegovo krivdo je manjkalo in zato je bil oproščen. Postali so ga nazaj v Stein, kjer je letos presegel svojo kazen, nato pa je moral takoj k voljakom, to je k 97. pešpolku v Trst. Od tu je pobegnil 6. septembra letos in se takoj zopet posvetil vlomilskemu poklicu, kakor dokazuje dogodek v Draždanih. Na policiji Koren nikakor ni hotel izdati svojih dveh sokrivcev. Policija je nato dognala, da je Koren prejšnjo noč (8. novembra) prenočil v nekem draždanskem hotelu pod imenom »Josip Banck« in z njim sta prenočevala dva druga moška, ki sta se vpisala kot Jožef Nemetz, monter z Dunaja, in Franc Korn, potnik z Dunaja. S sodelovanjem dunajske policije so nato ugotovili, da sta bila to dva znana že večkrat kaznovana vlomilca: Pekovski pomočnik Ivan Nemec in pomožni delavec Karl Solar. Solarja je policija izsledila in prišla 15. t. m. na Češkem. Sprva je tajil, da bi kaj vedel o Korenu in vlovu v Draždanih, končno je pa vse priznal in bil 16. t. m. izročen deželniemu sodišču. Nemtza iščejo.

— **Kinematograf »Ideal«.** »Makov klobuk« je dobra humoreska. Danes zadnji dan kriminalna drama »Živ in mrtev«, ki ima vsled velike napetosti vzbujajoče vsebine veliko privlačno silo. Jutri »Strupena kača«. Drugi teden bo igral slavni traged Bassermann glavno vlogo v filmu »Kralj«. Očljivo do solz.

VOLILNI SHODI.

Idrija, v soboto, 22. t. m. sestanek zaupnikov.

Glince pri Ljubljani v soboto, 22. t. m. ob 9. zvečer v gostilni »Amerika«.

Idrija, v nedeljo, 23. t. m. ob polu 9. dopoldne v pivovarni pri »Črnem orlu«.

Spodnja Idrija, v nedeljo, 23. t. m. ob 1. popoldne v gostilni Štefana Lapajnet.

Logatec, v nedeljo, 23. t. m. ob 6. zvečer v gostilni pri g. Kuncu.

Gameljne, v nedeljo, 23. t. m. ob 3. popoldne pri Šraju.

Planina, v nedeljo, 23. t. m. ob 3. popoldne pri Lavriču.

Tržič, v nedeljo, 23. t. m., ob 4. popoldne pri »Pelarju«.

Stačersko.

— **K nesreči na lužnem kolodvoru v Gradcu** nam poročajo: Nadsprevodnik sodrug Karl Haar, ki ga je v pondeljek zjutraj stroj sunil in težko poškodoval, je v terek ob treh zjutraj umrl v bolnišnici. Sodrugi Karl Haar je bil tako v strokovni kakor v politični organizaciji izredno delaven in ga bodo graški sodrugi težko pogrešali. Sodrugi Haar je služil 26 let pri drž. železnici. Zapušča vdovo in 2 otroka.

— **Drugi ponesrečenec,** strojevodja Unterrasser, je tudi v bolnišnici usmiljenih bratov. Njegovo stanje se je nekoliko izboljšalo.

— **Po štirih letih pojasnjen umor.** V Cogetincih, okraj St. Lenart, je bil umorjen 14. marca 1909 viničar Ivan Bezjak. Sedaj šele je

ampak naj se jih odstrani z Fellerjevimi odvajalnimi rabarbara-kroglice z zn. »Elsakroglice«. Priporočamo jih iz lastne izkušnje. Naroča naj se 6 škatlic za 4 krone franko in od Fellerjevega fluida z zn. »Elsafluid« 12 steklenic za 5 kron franko pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 252 (Hrvatsko). —ek.

— **Vol ga je nabodel.** Iz Konjic poročajo: 14. novembra je gnal posestnik Anton Zidanšek iz Spitaliča vola. Vol je spotoma pobesnel, navalil na Zidanška, zapil vanj rogove in ga vrgel ob tla. Ko je bil Zidanšek že na tleh, je hodil vol po njem in ga hotel še enkrat nabosti. Ljudje so rešili Zidanška iz mučnega položaja, a upanja ni, da bi okreval.

— **Aretacija izseljenškega agenta.** Na Zidanšem mostu so aretirali 13. novembra na kolodvoru izseljenškega agenta Ivana Richterja ravno ko je hotel ekspedirati 50 delavcev in premogokopnih revirjev Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Sentjanž čez Nemčijo v Ameriko. Iz papirjev, ki jih je imel pri sebi, je bilo razvidno, da je bil sklenil pogodbo za dobavo 20 delavcev z nekim Jožefom Kotterbo iz Pasave. Dalje so dobili pri njemu 360 K, ki mu jih je bil dal Kotterba za teh 50 nabranih delavcev. Richter je opravljal izseljenški posel že dlje časa in oblasti so postale nanj pozorne vsled tega, ker je dobival prav pogosto večje zneske, navadno brzojavno, od Kotterbe.

— **Požar.** (Dopis iz Kazas pri Petrovčah.) V pondeljek zvečer okoli 5. je začelo goreti pri posestniku Ivanu Goršku. Vžgal se je hlev in kmalu nato zraven stoječa hiša. Ogenj se je razširil zelo hitro, ker je bilo vse s slamo krito. Na kraj nesreče so prihiteli požarne brambe iz Arje vasi, Žalca in Ootovelj. Zavrlo pomanjkanja vode ni bilo mogoče veliko pomagati. Govore, da je nekdo nalašč zažgal.

Koroško.

— **Smrtna nezgoda na železniškem mostu.** Iz Beljaka poročajo: 17. novembra je hotela čez železniški most čez Zilo pri Beljaku posestnikova soproga Marija Ungnadova. V tistem trenutku je privozil vlak in jo zagnal ob stran. Počila je v lobanjo in kmalu nato je izdihnila.

— **Strel na vlak.** Neznani zločinec je ustrelil pri Beljaku na brzovlak št. 1107. Krogla je razbila eno okno na zadnjem vozu in se zarila v steno voza. V kupeju k sreči ni bilo nobenega potnika.

— **Odplavljeni čolni.** Zadnja povodenj je odplavila pri Beljaku več ribiških in drugih čolnov. Med drugimi je odplavila tudi velk tovarni čoln zidarskega mojstra Slamnika. Čoln, ki je bil otovorjen, se je bržkone popolnoma razbil. Čoln s tovorom cenijo na 2500 K.

— **Velik požar.** V Delachu je zgorelo obširno gospodarsko poslopje posestnika Matije Mavriča. Rešili so samo živino. Škoda znaša čez 10.000 K. Vzrok požara še ni znan.

Goriško.

— **»Javna ljudska knjižnica«** v Nabrežini priredi v nedeljo dne 30. t. m. ob pol 4. popoldne v dvorani g. Franca Grudna v Nabrežini veselico s petjem, godbo, igro in zvečer ob 8 ples, na katerem svira domači orkester. Proizvajale se bodo najnovejše skladbe in pesmi. Čisti dobiček je namenjen v kulturne namene. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— **Poboji.** V Karmeljevi gostilni v Podgori je ustrelil med prepriom 19letni čevljar Peter Vižintin iz Podgore 34letnega Avgusta Suko in Ločnika s samokresom v vrat. Suho so odpel-

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

Potem je govorila kandidatinja Irma. Odločno se je proglasila za tako državo, kakršno je naslikal Ivan. »Že zaradi tega, ker sem trdno verjela, da bodo potem občani take države imeli boljši smisel za umetnost, nego današnji praški hišni posestniki in bedasti abonente Narodnega gledališča. Človeka grabi besnost, če vidi, kdo odločuje dandanes na Češkem o umetnosti.

Nato je vstal Beneš in začel smehljaje in šaljevo:

»To je vse krasno, kar se je govorilo doslej; jaz bi pa rad vedel, kako bi bilo z našimi načrti, ako bi nas res vse pozaprl, kakor smo o tem govorili že na parniku. Kaj potem? Ali bi ostal vključ temu kdo tu, ki bi dalje organiziral in fanatiziral? In kaj se zgodi, ko bode fanatiziran ves narod? Kaj bomo počeli? In kaj bomo počeli sedaj, ko nam prepovedujejo reskriptove shode? To je sicer krasno govoriti o neki sintezi in bogve o čem, a jaz mislim, da smo prišli sem največja zaradi tega, da bi slišali, kaj moramo storiti sedaj v tem hipu. In to bi rad vedel!«

Ivan se je zardel. Oči so se mu posvetile. Tudi Mikyška je nemiren pri Beneševih besedah in jedva je Beneš dovršil, je hrknil nevoljno:

»Beneš, ti moraš vedno izzvati kakšno bedarijo. Ko bo celi narod fanatiziran, zalarmiran, ko bode v deliriju, potem ne bo prišel morda tebe vprašati: Prosim, kaj naj počnem sedaj? Razumi, kaj to pomenja, fanatiziran človek in kaj šele fanatiziran narod? Vsaka deroča struja si more najti svojo pot, zato se ne brigaj prav nič. Kar pa se tiče druge stvari, bi bil lahko čakal in za nekaj časa zvedel, da na Žofin poidemo vključ vsem prepovedim in da se bo reskript proslavljal vključ vsem prepovedim.«

Beneš se je pri tem vsem le vedno smehljaj. Dejal je pa šaljevo:

»Hvala za poučjenje. Janko, saj se ti ni bilo treba razburjati. Saj veš, v ribniku je vedno dobra kakšna ščuka.«

Nato je Ivan odgovoril liberalno, da je sicer istega mnenja, da pa ne razume, čemu mu je Beneš pravzaprav to očital. »Če sem govoril o sintezi naše stranke, sem zadostno utemeljil, kaj me je napotilo k temu. Ostalo pa je bilo tudi že vse pojasnjeno, dobro pojasnjeno, in jaz lahko dostavim samo to, da razvijem o priliki i bližji program ter da je sicer tu bil predan predlog o udih in glavah, da vsakdo izmed nas lahko poda kak predlog — zasedaj pa zadošča, če vemo približno, kaj hočemo, če poznamo obrise. O reskriptovem shodu lahko rečem samo toliko, kakor je povedal kolega Mikyška. Sicer pa se naposled ukrene v tej stvari jutri. Prepoved se najbrže obide tako,

da se priredi na Žofinu skupna večerja, reskriptov banket. Oblika javnega shoda se izpremeni v obliko sestanka v gostilni, lahko pa se tudi pripete poulični izgrede.«

Tu je Ivan ohmolknil. Za trenutek je vladala tišina. Glava se je vrtela za glavo, kakor bi vsakdo pričakoval migljaja od drugega. Ko nečeno je vstal zopet slikarski pomočnik Doubek in izpregovoril z odločnim glasom:

»Jaz sem zato, da se demonstrira.«

Precej za njim je vstal drug, kakih trinajst let star delavec, visoke postave, blede, upalih lic in zježenih, nazaj počesanih las. Imenoval se je Kovář. Začel je govoriti z močnim, donečim glasom. Dejal je, da je bil pravzaprav doslej internacionalen socialist, a da je šele v poslednjem času izpremenil svoje prepričanje. »Dospel sem tudi do tega nazora, da v resnici mi doma lahko preje sami dosežemo cilj, nego v družbi s proletariatom celega sveta. V tem nas vtrjuje baš spoznanje, da vi, inteligentna in deloma i premožna mladina, podajate roke nam delavcem, hočete živeti z nami po bratsko, iti z nami po skupni poti. To pomenja v mojih očeh, da je polovica cilja že dosežena. Kajti prvi pogoj je, da bi se omejila nasprotja med buržvazijo in proletariatom. Nalšač preziram staro generacijo — ta premline in upam, da bo edinstvo, javljajoča se v našem združenju, prevladala potem v celem narodu. Za sedaj si tedaj pridobimo i državno samostalnost, uredimo si razmere po svoje in damo svetu vzor, kako se naj razreši socialno vpra-

šanje. Spoznal sem razmere na Dunaju in v Lipskem, pa nikjer mi ni bilo tako toplo, kakor med vami. Všeč mi je bilo, kar je govoril sodrug Hruby, strinjam se z njim in hočem propagirati to misel. Oprostite, sodrugi, da sem tudi izrazil svojo misel.«

Kovaru so ploskali. Mikyška je vstal in mu šel potresti roko; tudi Ivan je pohitel k njemu.

XXXIV.

Toda tu se je Kačerovsky priglasi za besedo. Ivanu je bilo hipoma jasno, da bo Kačerovsky napadel njega zaradi govora. Obledel je, a takoj si je izsilil škodoželjen smehljaj z namenom, da bi ga Kačerovsky zapazil in spoznal, da je že odrastel iz njegovih avtoritarnih črevljičkov, in da se ne boji nobenega napada. Kačerovsky pa ni gledal v njega. Vlekel je zok koline po licih in takorekoč nerazumljivo omenil, da je prišel na današnji shod pravzaprav zaradi enega namena. In sicer zaradi tega, da bi svaril stranko, katere pada po poševni ploči. Pri tem je gledal pod naočniki v mizo. Mračil se je.

Potem je pa dvignil pogled in izpregovoril bolj živahno, obrnjen proti Ivanu: »Hruby, rekel sem vam, da pridem na shod le pod tem pogojem, če dovolite, da izrazim svoje mnenje brez ovinkov. Vi ste hoteli, silili ste me, in jaz tedaj vzajemno izpolnujem svojo besedo. Sicer pa ste mi sami olajšali nalogo. Posegli ste v minulost naše stranke, prizadevali ste si pokazati, v čem je njen izvir, kakšen je bil in je njen cilj in ali je doslej zvesta svojemu cilju.

...v bolnišnico, njegova rana je precej ne-
... — Iz Dolenj so pripeljali isti večer ne-
... 22letnega Leopolda Simonetiča. Fant je
... bil tudi med gostilniškim pretepom 4 rane z
... žem, izmed katerih je ena, in sicer na tre-
... hu, smrtno nevarna.

— Dva požara. Od nedelje na ponedeljek
... to polnoči je zgorela v Krminu Gulinova
... jarnina in hiša. Zvonovi so naznanili požar
... ognjegasci so prišli gasiti; škoda je 10.000 K;
... ako je nastal požar, se ne ve. — V ponedeljek
... polnoči je začel goreti hlev Frana Štabona,
... št. 153 v Ločniku. Ognjegasci so rešili po-
... število iz prvega nadstropja, krave in telice v
... levu pa niso mogli rešiti; obe sta zgoreli.
... škoda je nad 2000 K.

**Deželna organizacija jugoslov. soc. dem.
stranke v Trstu.**

V zmislu strankinega statuta sklicuje po-
... sani politični odbor na nedeljo 7. decembra
... 1913.

DEŽELNO KONFERENCO

... sledečim provizoričnim dnevnim redom:

1. Izvolitev predsedništva;
2. Izvolitev komisij za overovljenje man-
... datov in pregledovanje resolucij in predlogov;
3. Poročilo političnega odbora in nad-
... stvstva.
4. Politični položaj v deželi.
5. Parlament in delavstvo.
6. Strankino časopisje, organizacija in agi-
... cija.
7. Naše kulturno delo.
8. Izvolitev novega polit. odbora in nad-
... stvstva.
9. Slučajnosti.

Konferenca se vrši v zeleni dvorani De-
... vškega doma ulica Madonnina 15 in traja od
... zjutraj z dvournim odmorom opoldne do
... zvečanja dnevnega reda.

... politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke
... v Trstu, 8. novembra 1913:

F. Milost, **R. Golouh,**
predsednik. tajnik.

Državni zbor.

Dunaj, 19. novembra.

Ker je dober kos državnozborskega dela
... viden od rusinske obstrukcije, se je zbornica
... anes odgodila do prihodnjega torka, da se
... med tem Poljaki in Rusini v Lvovu porazgo-
... ore o svojih zadevah. Kako se bo to novo po-
... tajanje končalo, je seveda neznano. Če bi vlada
... mela resno voljo, bi pač lahko upali, da se do-
... že sporazum, kajti da ne bi mogel Stürgkh
... plivati na gališke gospode škofo in na poljske
... konservative. Zlahčilo, je prazna bajka.
... ranke večine pravijo, da je to zadnja odgodi-
... ev, ki je sklenjena zaradi Poljakov in Rusinov.
... e v Lvovu zopet ne pride do sprave, hočejo v
... bornici »energično« nastopiti proti obstrukciji.
... to je zlodjeva reč, da ne vedo, kje naj si
... posodijo energijo in kakšna da naj bi bila.
... našnja seja seveda ni prinesla nobene odlo-
... čitve, ker se po dogovoru z Rusini specialna
... debata o davku na žganje ni smela končati.
... ovorili so nekateri manjšinski poročevalci,
... ovorili so sodrug Renner, ki je sijajno ute-
... ned njimi socialistično zahtevo po sistematičnem
... boju zoper alkoholno kugo. Roškar je govoril
... o štajerskih deželnih zadevah. V debati o Pa-
... cherjevem predlogu zaradi učiteljskih plač, ki
... ga nemški nacionalci prepozno prepisali od
... socialnih demokratov, je govoril poljski sodrug
... Reger o šolstvu v Šleziji; njegovi dejanski po-
... datki o zapostavljanju poljskega šolstva so spr-
... vili nemško nacionalne peteline pokonci.

Seja.

Predsednik Sylvester odvarja sejo ob
... 10. dopoldne. Nadaljuje se specialna debata o
... davku na žganje.

Poročevalec manjšine Modraček (češ.
... soc.) očita agrarcem, da se ne bojijo proti
... produkciji žganja, s čimer bi se povzdignilo
... ljudsko zdravstvo, ampak za par tisoč kron
... kontingenta in bonifikacij prodajajo ne le splo-
... šne ljudske, temveč tudi kmečke interese.

Posl. Roškar (sl. kler. govori o gospo-
... darstvu štajerske deželne vlade ter ji očita,
... da je povzročilo njeno slabo gospodarstvo z
... davčnim denarjem finančni polom. Najbolj
... prizadeti so kulturni interesi spodnještajerske-
... ga prebivalstva.

Posl. Renner utemeljuje svoj predlog, ki
... zahteva, da se deseti del dohodkov, ki jih pri-
... nese zvišanje davka na žganje porabi za po-
... seben sklad, namenjen boju zoper alkoholizem
... in ustanovitvi zdravilišč za pijance.

Seja se prekine do 1. popoldne, potem go-

... pita Rúsina Polubovic in Lukácsa

... vič, ki utemeljuje svoje predloge.

Nato se nadaljuje debata o Pacherjevem
... nujnem predlogu.

Posl. Reger (polj. soc.) govori o šolstvu
... in o položaju učiteljstva v Galiciji ter navaja
... nekatere kričeče slučaje preganjanja ljudsko-
... šolskih in srednješolskih učiteljev. Pritožuje
... se o zapostavljanju Poljakov v Šleziji v šol-
... skem oziru. V vsej Šleziji ni niti ene poljske
... ali češke šestrazrednice.

Med njegovim govorom delata neprene-
... homa nemška nacionalca Seidl in Demel med-
... klice, ki povzročajo odgovore Poljakov.

Posl. Tobolka (mladočeh) naglašja nuj-
... nost zboljšanja učiteljskih plač.

Posl. Teufel in tovariši interperirajo
... zaradi predstojajočega združitve Alpinske družbe
... in Praške železarske družbe.

Konec seje ob 4. popoldne. Prihodnja seja
... bo v torek, 25. t. m. ob 10. dopoldne.

Zadnje vesti.

DELEGATJE.

Sprejem na dvoru.

Dunaj, 20. Včeraj opoldne je cesar sprejel
... avstrijsko delegacijo. Vlada je nagovoril
... predsednik dr. Leo, ki je omenjal tudi balkan-
... ske homatije in avstrijsko vlogo v njih. V sploš-
... nem je bil njegov govor voden, omenil je pa
... vendar hudo gospodarsko krizo.

Potem je cesar prečital

prestolni govor,

ki pravi med drugim:
Vojni zapletljaji na Balkanu so se končali
... z drugo balkansko vojno. Tekom te krize je
... moja vlada šla za tem, da očuva politični in
... ekonomski interes monarhije škode in da se na
... bližnjem vzhodu konsolidira položaj. Z ozirom
... na veliki pomen, ki ga ima Jadransko morje za
... trgovino naše monarhije, je gledala vlada po-
... sebnost na rešitev albanskega vprašanja. V spo-
... razumu z italijansko vlado smo pripravili na
... londonski konferenci neodvisno kneževino Al-
... banijo ter smo pridobili podporo velesil za naše
... prizadevanje. Naše razmerje napram vsem ve-
... lesilam je trajno prijateljsko. V resnem času se
... je izkazala zveza, ki nas veže v blagor naših
... narodov že desetletja z Nemčijo in Italijo, zopet
... kot trdno zavetišče evropskega miru. Nedavni
... obisk nemškega cesarja je nov dokaz tesne pri-
... jateljske zveze med nami in Nemčijo. Redni po-
... letni proračun moje vojne uprave se giblje v
... normalnih mejah. Vsled zvišane vojne pripravl-
... jenosti po zimi pa so narasli mnogo večji iz-
... datki. Moja oborožena sila je pod težavnimi raz-
... merami v mojo zadovoljnost izvršila svojo na-
... logo. Oprta na preizkušeno pripravljenost moje
... vojske, vojne mornarice in obeh domobranstev,
... je bilo vladi mogoče uveljaviti svoje cilje z mir-
... nim sredstvi. Kljub vojnim dogodkom v sosed-
... njih deželah kulturni in gospodarski razvoj
... Bosne in Hercegovine ni bil moten. Zakon o
... gradnji železnice v bosanskem saboru, ki naj
... prinese obema deželama iz političnih in gospo-
... darskih vzrokov nujno potrebne prometne
... zveze, je dokaz zrelega razumevanja tega ljud-
... skega zastopa za velike interese monarhije.

Po prestolnem govoru je cesar govoril s
... predsednikom Leom in s podpredsednikom
... grofom Sylva-Tarouco. Socialni demokratje se
... niso udeležili sprejema na dvoru.

Ogrska delegacija.

Dunaj, 20. Ogrska delegacija je bila ob 11.
... dopoldne sprejeta od cesarja, katerega je na-
... govoril predsednik Lang. Naglašal je, da imajo
... delegacije ne le pravico, ampak tudi dolžnost,
... da preiščejo, kako je zunanja politika služila
... domačim interesom in zlasti kako se je vjemala
... z velikimi žrtvami, ki jih je zahtevala. Cesar je
... prečital ena prestolni govor kakor v avstrijski
... delegaciji.

Lukacs — na Dunaju počaščen.

Dunaj, 20. Pred otvoritvijo seje ogrske de-
... legacije se je bivši ministrski predsednik Lu-
... kacs z bivšim poljedelskim ministrom Sereny-
... jem v avtomobilu pripeljal pred ogrsko palačo.
... Ko je izstopil iz avtomobila, je iz množice preko
... glav policijskega kordona priletelo nekoliko
... predmetov predenj. V modrem zavitku je bila
... sol, v drugem pa sveženj igralskih kart, na pol
... pretrganih. Policisti so prijeli moža, ki je tako
... značilno demonstriral. Bil je neki Szerdahelyi,
... ki je bil že enkrat zaradi nastopa proti Lukacsu
... izgnan z Dunaja. Ko je vrgel svoje demonst-
... racijske predmete proti Lukacsu, je zaklical: »To
... so moji simboli: Sol in kvarte! Panamist!« Pra-
... vijo, da je bil že v sanatoriju za živčne bolezni.
... Štirje policisti so ga odpeljali. Kmalu nato je
... policija izpraznila ulico.

OBČINSKE VOLITVE V GRADCU.

Gradec, 19. Danes so bile občinske volitve
... iz 3. razreda Kandidate je postavila za ta raz-

red samo socialno demokratična stranka, ker
... vsem volilnim razredom ne prihaja v poštev
... nobena druga stranka. Oddanih je bilo 13.064
... veljavnih glasov in so izvoljeni naslednji so-
... cialno demokratični kandidati: Ivan Ar-
... netzl, Alojz Ausobsky, Jožef Hart-
... mann, Jožef Herzog, August Lindner
... in Ivan Muchitsch. — Ker je bila izvolitev
... socialno demokratičnih kandidatov zagotovlje-
... na, so si volilci dovolili različne šale. Na listke
... so napisali: Kmečki strah, lev, tiger itd.

SKERLECZ NA DUNAJU.

Dunaj, 19. Danes je prišel na Dunaj hrvaški
... kraljevski komisar baron Skerlec. Skerlec,
... hrvaški minister Pejačević in ogrski ministrski
... predsednik grof Tisza so meli v ogrski palači
... daljše posvetovanje za razrešitev krize na
... Hrvaškem. Konferenci je prisostvoval nekaj
... časa tudi predsednik ogrske vladne stranke
... in bivši ban grof Khuen-Hedervary.

Dunaj, 19. Ob eni popoldne je sprejel cesar
... barona Skerleca v posebni avdienci, ki je tra-
... jala precej dolgo.

Kriza rešena.

Dunaj, 20. V poučenih krogih trdijo, da je
... na včerajšnjih avdiencah barona Skerleca in
... Tisze padla odločitev v hrvaškem vprašanju.
... Imenovanje Skerleca za bana in razpis volitev
... se tako pospeši, da se snide sabor sredi decem-
... bra.

STAVKE.

Budimpešta, 20. V Ganzovi akcijski tovar-
... ni je 5000 delavcev stopilo v stavko. Pred
... tedni je bilo 46 delavcev iz strugarne odpušče-
... nih; zaradi tega je organizacija bojkotirala
... delavnico. Ker so se pa naši stavkokaži, je
... prišlo do sporov, in stavkokaž Szaplar je ustre-
... lil organiziranega delavca Oroskyja. Policija
... je izpustila Szaplara in ta je prišel v tovarno.
... Delavci so nato ustavili delo in zahtevajo ne-
... odstranitev Szaplara, ampak vseh stavkoka-
... zov. Trije odpuščeni delavci, ki jih je policija
... aretirala, so še sedaj v zaporu, medtem ko je
... morilec prost.

Stavke na Ruskem.

Riga, 20. V večjih tovarnah je 14.000 de-
... lavcev v stavki. Tudi v luki štrajka mnogo de-
... lavcev.

Peterburg, 19. Danes dopoldne so delavci
... v mnogih tovarnah in manjših delavnicah usta-
... vili delo. Število stavkajočih znaša 65.000.
... Stavka je uprizorjena v protest proti procesu
... zoper delavce Obukove tovarne, ki so zaradi
... štrajkanja obtoženi. Tudi z dežele prihajajo
... poročila o mnogih stavkah.

Na Francoskem.

Lens, 20. V okraju Pas de Calais stavka
... 25.000 rudarjev.

MEHIKO.

Vstaši osvojili mesto Viktorija.

Novi Jork, 19. Vodja vstašev Gonzales je
... zavzel mesto Viktorija. Vstaši so pomorili vse
... vojaštvo. Gonzales poroča, da je bila ta bitka
... najbolj krvava od vseh dosedanjih.

London, 20. Rok, ki ga je dobil Huerta od
... vlade Zedinjenih držav, je potekel. Čeprav ni
... doslej od Huerta nobenega odgovora, upa
... vlada, na mirno rešitev. Vlada Zedinjenih dr-
... žav ne bo za enkrat intervenirala z orožjem,
... temveč misli le na blokado Veracruz in dru-
... gih luk. Huerta je baje že zapustil svojo palačo
... v Mehiki in odšel v Chelapultepec. Huerta bo
... dobil z Japonskega 20.000 pušk, 45 topov in
... 15 milijonov patronov. Vse to je že na poti v
... Mehiko. Iz glavnega mesta beže še vedno
... ljudje.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Čudežna kolekcija sveta

300 okraskov za samo K 7.—

Prava švicarska syst. roskop-patent re-
... mont šepna ura natančno idoča s pismeno
... tvorniško garancijo, 1 amerik. double zlata
... oklopna verižica, 2 double zlata prstana
... za gospoda in damo, 1 double pozlačena
... garnitura obstoječa iz mašetnih, ovratnih
... in naprsnih gumbov, 1 američanski žepni
... nož, 1 elegantna židana kravata najnovejše
... fasone, 1 krasna ženska broška, zadnja no-
... vost, 1 potovalna toaletna garnitura, 1 eleg. pristna usnjata
... denarnica, 1 par butonov z imit. dragim kamenjem, 1 krasna
... pisalna garnitura, 1 salonski album vseb. najlepše podob-
... sveta, 1 krasni ženski vratni kolir iz pravih orientalskih bi-
... serov in še 250 kom. različnih predmetov, ki so v hiši zelo
... koristni zastoj. Vse skupaj z eleg. žepno uro, ki je samo
... dvakrat toliko vredna stane samo 7 kron. Riziko izključen,
... za neugajajoče se takoj vrne denar.

ST. KESSLER, svetovna razpošiljalnica
... Krakovo (Avstr.) Kupagasse 16/29.

**Kdor
ljubi
dobro kavo,**

rabi kot pridatek »pravi zagrebški
: Franck:« z kavinim mlincem. —
Kdor ga še ne vporablja, pogreša
najboljše.

emp 45/25.842

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani se usojam slavnemu občinstvu vljudo naznanjati, da sem otvoril

trgovino z usnjem v Ljubljani na Erjavčevi cesti šte. 2

nasproti jubilejskega gledališča.

V zalogi imam veliko izbor domačega in inozemskega usnja, kakor znamke Blumenthal in Grison, Chev-
... reaux, potem Ideal, Cornelius Heyl Box, nadalje vse čevljarske potrebščine kakor tudi zgornje dele,
... razne trakove, zaponke itd. — Nadalje razne krema: Globin, Globus, Erdal, Afrikan ter Sokolska krema
... vse po najnižjih cenah.

Gumijevi podpetniki »PALMA«.

Alojz Sestak, trgovec z usnjem.

Moderci v vseh modernih oblikah,

moderčki, potrebščine za moderce,

rokavice, parfumerija, nogavice,

moderne ulasnice, broške, igle za klobuku, pajčolani, tor-
... bice itd, vse v največji izbiri v modni trgovini za dame

P. Magdić, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljše domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp.:

Franc Babič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Češnovar,
Marija Jemec,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Šiška),
I. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,

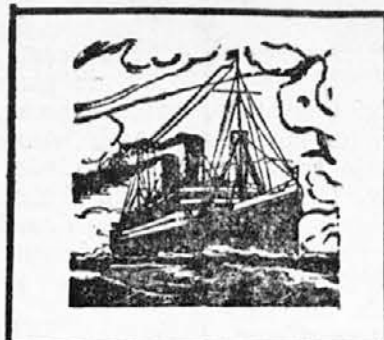

V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Sarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr,

Berta Sevar,
M. Krč-Gasperlin,
»Konsumnem društvu«
za Ljubljano in
okolico.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzovom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. ::
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. -- Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garancija premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši.
Hlebi po 1.75 kg veljajo
samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah
„Konsumnega društva za Ljub-
ljano in okolico“. — Člani,
segajte po njem!

Pröduktivna zadruga ljub- ljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu ob-
činstvu pri nabavi vsakovrst-
nega pohištva, ki ga izdeluje
v lastni, najmoderneje oprav-
ljeni tovarni na Glincah pri
:: Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga
v mizarstvo stroko spadajoča
:: dela. ::

Delo je vedno solidno,
točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo do-
pošlje brezplačno v najkraj-
:: šem času. ::

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in na-
čelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₀ od dne vloge
do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K.
Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski
nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču,
na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.